

Man har derimod fundet Betænkelse ved at indstille Forslaget til Vedtagelse, fordi det skulde lede til Konsekvenser. Jeg tror ikke, at de Tilfælde ville være saa overordentlig mange, hvor en saadan lille Krebs vil komme frem med Tilbud om at bygge en Kirke, hvortil den selv skulde skaffe 2,500 Rd. og en Fond, som sikrede Kirkens varige Bestaaen. Skulde der imidlertid fra ret mange Egne komme saadanne Tilbud, og skulde de komme i saadant Antal, at der blev Spørgsmaal om, i Stedet for at der her kun er Tale om 2,500 Rd., saa at bevilge 25,000 Rd. om Aaret, saa tror jeg, at det vil være en overordentlig Velgjerning; jeg tror, det vilde være en rigtig god Maade, hvorpaa Grundlovens Bestemmelse, at Staten skal understøtte Folkekirken, vilde blive bragt til Virkelighed; thi jeg tror, det vilde have stor Betydning i hele det religiøse Livs Udvikling, om der maatte blive bygget ret mange saadanne smaa Kirker, som henhørte til Folkekirken og styrkede dens Enhed. Der er megen Religiositet i det danske Folk, og Meget af det, der har udviklet sig godt i Folket, Meget af det, der hører til dets Nationalitet, hører til dets Væsen som protestantisk Folk. Det er en historisk Sandhed, at der, hvor man ser de materielle Kræfter ved Siden af de aandelige Kræfter, ret udvikle sig her paa Jorden, er i de protestantiske Lande, og man kan meget godt se Forskjellen mellem de protestantiske Lande, hvor den protestantiske religiøse Aand ret har været livlig, og dem, hvor den har været mindre livlig. Jeg tror netop, at jo Mere man gjør i religiøs Retning, saaledes at man ret grundfæster en udbredt Religiositet, ved saadanne Indretninger imødefommer en Stemning som den, der har vist sig hos Houbøerne, desto Mere bygger man op ikke blot for den anden Verden, men ogsaa for denne, thi jeg tror, at et Folk i materiel Henseende gaar frem i samme Forhold, som det gaar frem i sand protestantisk Aand. Jeg skal ikke dvæle længere ved disse almindelige Betragtninger; jeg er kommen frem med dem, fordi jeg tror, at man netop fra et almindeligt Synspunkt skal glæde sig over at se ret mange Exempler af denne Betskaffenhed i Danmark.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Jeg tilstaa, at jeg havde næret Haab om, at Forhandlingerne om de til denne 3die Behandling foreliggende Uendingsforslag vedrørende Kirkeministeriet ikke skulde blive saa meget udsørlige, og jeg blev bestyrket i dette mit Haab ved at høre Udtalelserne fra den ærede Ordfører for Udvalget, men jeg maa tilstaa, at dette Haab blev noget formindsket, da jeg derefter hørte Ordføreren for Mindretallet, Rigsdagsmanden for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg). Det er ganske vist en Giendommelighed ved de Forslag, der staa i Forbindelse med Kirke- og Undervisningsministeriet — og i den Henseende har jeg en lang og rig Erfaring — at de kunne sættes i Forbindelse med saa mange almindelige Spørgsmaal, at de kunne vove op saaledes, at der af den allermindste Spire bliver en hel høi Allee, men det synes dog, at en vis Begrændsning maa være nødvendig, i Særdeleshed naar man kommer til 3die Behandling af Propositionerne i en Finantsloov. Det forekom mig imidlertid, at det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds ikke i nogen synderlig Grad tog Hensyn til en saadan Begrændsning, thi han berørte saa mangfoldige almindelige Principer og saa forskjellige Grene af hele Kultusministeriets Virksomhed, at denne Forhandling, dersom der virkelig skulde være Tale om at følge ham deri og at gaa ind paa en yderligere Udvikling deraf, vilde blive uendelig. Opfordringen dertil er desuden, det tilstaa jeg oprigtig, saa meget mindre, som Hovedtrækket i et Par af den ærede Talers Udtalelser upaatvileligt maa siges at være en høi Grad af, om ikke Ringagt for, saa dog Mangel paa Hensyn til, hvad der kan betragtes som en Ret, der er tilstede ifølge selve Lovgivningsmagtens Afgjørelse, altsaa Mangel paa Hensyn ligeoverfor den lovgivende Magt, og dernæst selvsølgelig endnu mere ligeoverfor en hvilken som helst Ret, der ogsaa under en konstitutionel Forfatning maa siges at tilkomme den administrative Magt eller Regjeringsmagten, medens jeg paa den anden Side skal indrømme, at der var den fuldeste Respekt for og Anerkjendelse af hans egen Dom i saa Henseende.